

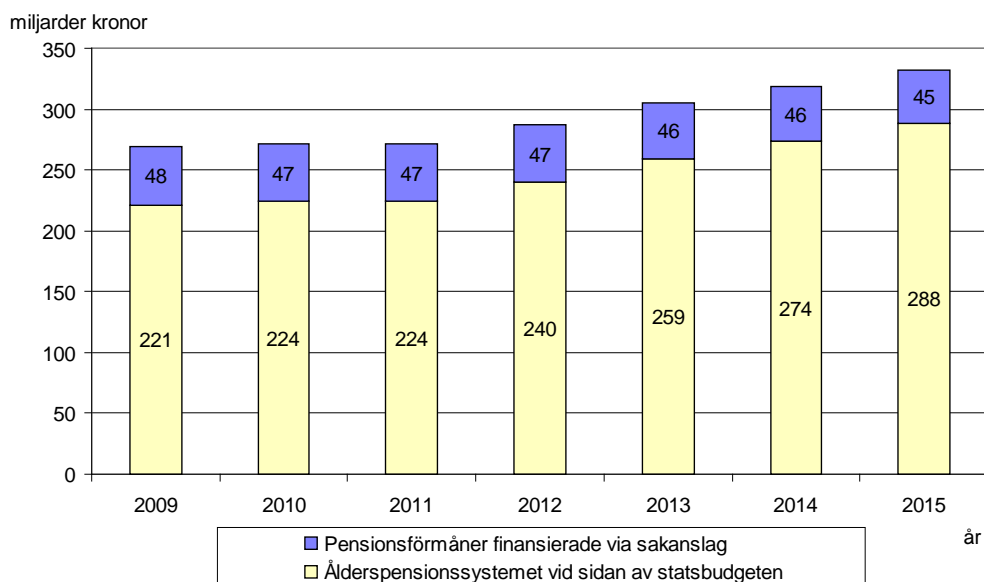
**Anslagsbelastning och prognos för anslag inom
Pensionsmyndighetens ansvarsområde
budgetåren 2010–2015**

Innehåll

Sammanfattning och inledning	3
Den ekonomiska utvecklingen	7
Utgiftsområde 11 Ekonomisk trygghet vid ålderdom.....	
1:1 Garantipension till ålderspension	15
1:2 Efterlevandepensioner till vuxna	17
1:3 Bostadstillägg till pensionärer	19
1:4 Äldreförsörjningsstöd	21
2:1 Pensionsmyndigheten	24
Utgiftsområde 12 Ekonomisk trygghet för familjer och barn.....	
1:5 Barnpension och efterlevandestöd	29
1:7 Pensionsrätt för barnår.....	31
Ålderspensionssystemet vid sidan av statsbudgeten	33
Bilaga 1	Sammanfattande tabell över anslagsuppföljningen
Bilaga 2	Utgifter inom Pensionsmyndighetens ansvarsområde
Bilaga 3	Månadsfördelade prognoser för 2011
Bilaga 4	Komponenterna i balanstalet

Sammanfattning

Pensionsmyndigheten har i uppdrag att redovisa utgiftsprognoser för förmåner inom dess ansvarsområde. I diagrammet nedan redovisas utgiftsutvecklingen från 2009-2015.

De totala utgifterna förväntas öka under prognosperioden, från 269 miljarder kronor år 2009 till 333 miljarder kronor år 2015. Utgifterna ökar som en följd av fler ålderspensionärer och att pensionerna ökar nominellt. Antalet ålderspensionärer beräknas öka från 1,8 miljoner år 2009 till 2,1 miljoner år 2015.

Antalet 61-åringar som tog tidigt uttag minskade något från 2009 till 2010. Antalet som väntar med att ta ut ålderspensionen till efter 65 år fortsätter att öka. Det är dock än så länge färre personer som väljer sent än tidigt uttag av ålderspension även om skillnaden har minskat.

Från de antaganden som gjorts avseende balansindex beräknas följande förändringar för inkomstpensionerna (och tilläggspensionerna efter 65 år):

Förändring av inkomstpensioner, procent

	2011	2012	2013	2014	2015
Januari-prognos	-4,3	+2,9	+3,9	+1,8	+1,6
Oktober-prognos	-4,3	+2,3	+3,4	+1,8	+2,1

Höjningen av prognosen för följsamhetsindexeringen för 2012 och 2013 beror på högre sysselsättning, högre beräknad avkastning för AP-fonden samt högre inflation.

Andelen 65–66-åringar med bostadstillägg eller garantipension har minskat under senare år. Det är en allt större andel som har ett yrkesliv med pensionsgrundande inkomst bakom sig. Därför är det en lägre andel av de nya pensionärerna som får bostadstillägg eller garantipension. Långsiktigt minskar därför antalet ålderspensionärer som erhåller bostadstillägg eller garantipension. Sänkningen av inkomstpension 2010 och 2011 medför dock kortsiktigt att antalet med bostadstillägg eller garantipension ökar något.

2011-01-19

Dok.bet.

Version

Dnr/ref.

VER 2010-434

Antalet personer som enbart hade äldreförsörjningsstöd och ingen pension var 3 300 år 2010. Antalet har varit relativt oförändrat under de sista åren. Medelbeloppet för denna grupp var 6 700 kronor per månad. Den allmänna pensionen var i genomsnitt 11 400 kronor per månad 2010. Därutöver tillkommer tjänstepension, privat pension samt andra inkomster. Pensionen beskattas medan äldreförsörjningsstöd är skattefritt.

För anslaget *Barnpension och efterlevandestöd* beräknas anslagskrediten överskridas för 2011. Detta framgår av bilaga 1.

De viktigaste prognosförändringarna

Prognoserna för *ålderspensionssystemet vid sidan av statsbudgeten* har höjts från och med 2012. Det beror främst på att prognosen för balansindex har höjts.

Prognosen för *pensionsrätt för barnår* har höjts ganska kraftigt. Det beror på att ett preliminärt utfall för 2009 visar att fördelningen mellan de tre beräkningsalternativen som används vid beräkning av barnårsrätt har förändrats.

Förvaltningskostnader

Prognosen för de förvaltningskostnader som belastar anslaget för 2011 är i princip oförändrad jämfört med föregående prognostillfälle. Till grund för den nya prognosen, och därmed skillnaden på ca 800 tkr, ligger det planeringsarbete som bedrivits under hösten och som resulterat i en budget beslutad av Pensionsmyndighetens styrelse den 20 december.

Behovet av förvaltningsanslag bedöms fortsätta minska successivt under prognosperioden. Det är en följd av att stora delar av de IT-system som Pensionsmyndigheten har hos Försäkringskassan slutavskrivs under perioden och att kostnader för nya investeringar inte ökar i motsvarande omfattning. Dessutom visar beräkningar att viss effekthemtagning från de utvecklingsprojekt som bedrivs kommer att kunna göras under perioden.

Pensionsmyndighetens totala förvaltningskostnad för 2011 beräknas till ca 1 340 Mkr och har även den en neråtgående trend de kommande åren.

2011-01-19

Inledning

Enligt regleringsbrev för budgetåret 2011 ska Pensionsmyndigheten senast den 19 januari 2011 redovisa utgiftsprognoser för 2011 – 2015. Utgiftsprognoserna ska redovisas i Hermes. Prognoserna ska lämnas i löpande priser. Prognoserna ska kommenteras både i förhållande till föregående prognostillfälle och i förhållande till statsbudgeten. De antaganden som ligger till grund för prognoserna ska redovisas.

Denna rapport är svar på regeringsuppdraget och redovisas genom inrapportering i Hermes.

Uppdrag

Enligt regleringsbrevet för budgetåret 2011 ska följande redovisas:

- ❑ preliminärt utfall för 2010 för samtliga anslag och anslagsposter samt för ålderspensionssystemet vid sidan om statsbudgeten
- ❑ prognoser för 2011 för samtliga anslag och anslagsposter samt för ålderspensionssystemet vid sidan av statsbudgeten, redovisat totalt samt fördelat per månad
- ❑ beräkningar av samtliga anslagsnivåer och anslagsposter samt utgifter för ålderspensionssystemet vid sidan av statsbudgeten för 2012 – 2015
- ❑ prognoser för balanstalet för 2012 – 2015
- ❑ prognoser för inkomstindex för 2012 - 2015
- ❑ förklaring till och analys av utfall i samband med förändringar i prognoser,
- ❑ beskrivningar av eventuella förändringar av prognosmodeller,
- ❑ prognosen för ackumulerad skuld till Riksgäldskontoret avseende räntekontokredit enligt 21 § lagen (1996:1059) om statsbudgeten och hur skulden belastar anslag respektive AP-fonderna och premiepensionssystemet samt
- ❑ användningen av den särskilda krediten enligt 23 § lagen om statsbudgeten.

I denna rapport redovisas prognoser för åren 2011 – 2015 för anslag inom Pensionsmyndighetens ansvarsområde inom utgiftsområdena 11 och 12 samt för ålderspensionssystemet vid sidan av statsbudgeten. I respektive avsnitt redovisas även en jämförelse med närmast föregående prognos.

En sammanfattande tabell över anslagsuppföljningen inkluderande jämförelse med statsbudgeten redovisas i bilaga 1. Utvecklingen av antal förmånstagare, antal utbetalningar och av olika medelbelopp m.m. redovisas i bilaga 2. Månadsfördelade prognoser för år 2011 redovisas i bilaga 3.

För ålderspensionssystemet vid sidan av statsbudgeten finns inte alla belopp redovisade per månad. I bilaga 3 redovisas en månadsfördelad prognos för AP-fondens pensionsutbetalningar och för premiepensioner. För övriga utgifter från AP-fonderna (administrationskostnader m.m.) redovisas i bilaga 3 bara en schablonmässig månadsfördelning.

2011-01-19

De belopp som redovisas för 2010 i de olika avsnitten är prognoser. För sakanslagen redovisas senast kända utfall i bilaga 1. Dessa belopp bör betraktas som preliminära.

Prognoserna för balanstalet och inkomstindex redovisas i avsnittet Ålderspensionssystemet vid sidan av statsbudgeten. De olika komponenterna i balanstalet redovisas i bilaga 4.

Redovisningen av ackumulerad skuld till Riksgäldskontoret avseende räntekontokredit samt användningen av den särskilda krediten redovisas i avsnitt 11.2:1 Pensionsmyndigheten.

Prognosunderlag

Pensionsmyndigheten strävar efter att använda det mest aktuella dataunderlaget med godtagbar kvalitet som finns tillgängligt. Eftersom en viss eftersläpning finns i statistiken innebär det för denna rapport att material för november i största möjliga utsträckning har använts. Det ekonomiska månadsutfallet till och med minst november 2010 har beaktats för samtliga anslag.

Vid prognoserna tas hänsyn till föreslagna regeländringar i lagda propositioner med lagförslag. Däremot tas oftast inte hänsyn till av regeringen aviserade regeländringar för vilka lagförslag saknas eftersom detaljerat underlag för beräkningar inte finns.

Till beräkningarna har SCB:s befolkningsprognos från 15 april 2010 använts.

Från Konjunkturinstitutet har hämtats in uppgifter med prognoser för löneutveckling, inkomstindex och prisbasbelopp med mera. Dessa antaganden har legat till grund för eller fungerat som antaganden vid prognosberäkningarna. Den antagandebild som använts redovisas i bilaga 2.

Kontaktpersoner

Anslag	Kontaktperson
Den ekonomiska utvecklingen	Hans Olsson
11.1:1 Garantipension till ålderspension	Stefan Granbom
11.1:2 Efterlevandepensioner till vuxna	Hans Karlsson
11.1:3 Bostadstillägg till pensionärer	Stefan Granbom
11.1:4 Äldreförsörjningsstöd	Stefan Granbom
11.2:1 Pensionsmyndigheten	Johan Söderberg
12.1:5 Barnpensioner och efterlevandestöd till barn	Hans Karlsson
12.1:7 Pensionsrätt för barnår	Nils Holmgren
Ålderspensionssystemet vid sidan av statsbudgeten	Hans Karlsson

Samtliga kan nås på telefon 0771-771 771

2011-01-19

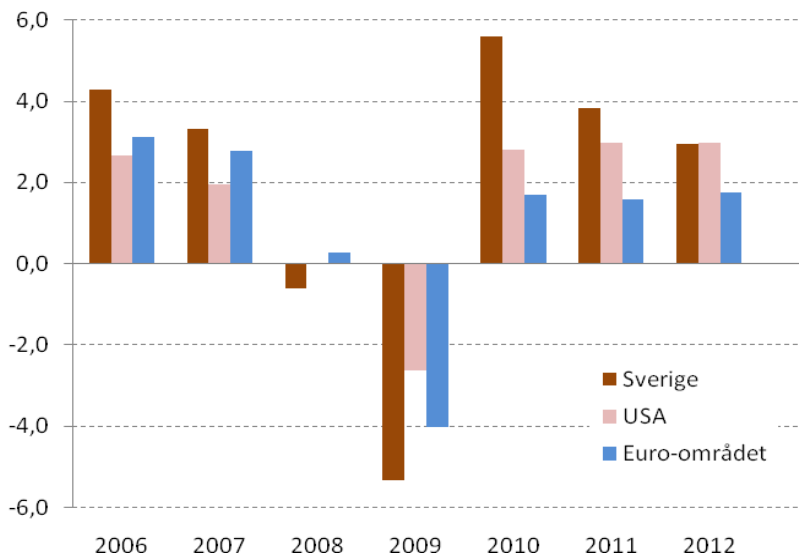
Den ekonomiska utvecklingen¹

Tillväxten i Sverige beräknas till 5,6 procent under 2010 och ligger därmed i västvärldens absoluta toppklass. Man får gå till de stora tillväxtekonomierna, däribland Kina och Indien, för att finna högre tillväxttal för BNP. Aktiviteten i dessa länder dämpades knappt alls i samband med 2008 års finanskris i USA och Europa. Återhämtningen från krisen har gått trögt i Europa, med en BNP-tillväxt på 1,7 procent i EU- och euroländerna 2010. I USA blev tillväxten bättre, nämligen 2,8 procent.

Under intryck av den starka svenska uppgången har Konjunkturinstitutet reviderat upp prognosen för 2011 ytterligare något. BNP-tillväxten förutsågs i decemberrapporten bli 3,8 procent. Fortsättningsvis bedöms tillväxten sjunka till mer normala tal, i genomsnitt 2,6 procent för åren 2012-2015.

Lagerinvesteringar gav ett ovanligt starkt bidrag till tillväxten 2010. Denna tillväxtfaktor bortfaller helt under de närmast följande åren. Även utomlands gav lagerinvesteringarna ett betydande positivt bidrag 2010, vilket medverkade till en kraftig svensk exportökning 2010. Även hushållens konsumtion ökade emellertid mer än väntat. För 2011 och framåt knyts förväntningarna om god svensk tillväxt i hög grad till en fortsatt stark ökning i hushållens konsumtionsefterfrågan.

BNP-tillväxten i Sverige, USA och euroområdet

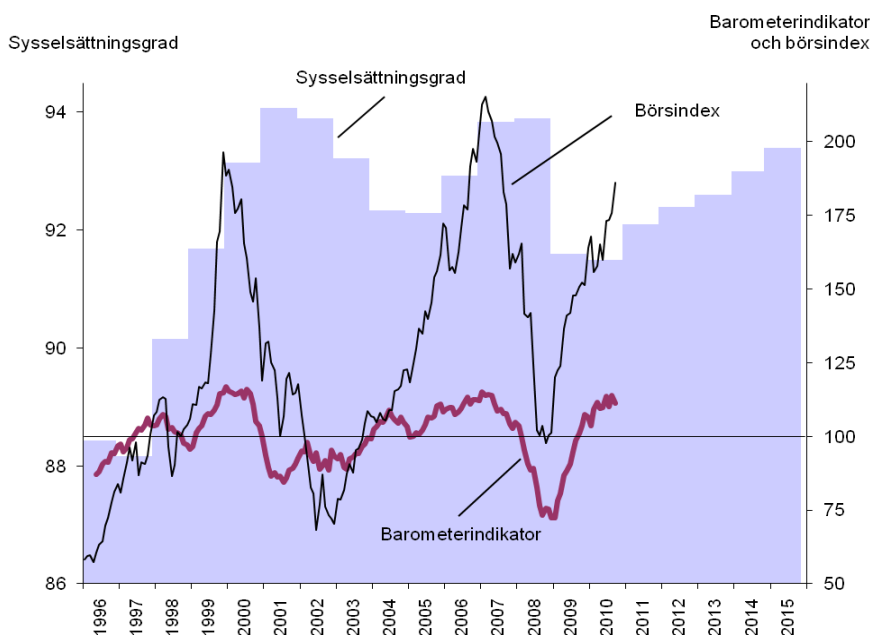
Utsiktarna för ekonomin i omvärlden är osäkra, mest beroende på de statsfinansiella bekymren på flera håll, både i Europa och USA. Oron hänger samman med den starkt expansiva finanspolitik som vidtagits för att hålla sysselsättningen uppe, men som å andra sidan ger upphov till stora budgetunderskott som i längden inte kan fortsätta.

¹ Källa till prognoser är Konjunkturinstitutet där inte annat anges.

2011-01-19

Problemet accentueras av den nästa unika situationen att det saknas utrymme för stimulans från det penningpolitiska hållet – styrräntorna är nära noll och kan inte sänkas ytterligare. Centralbankerna har försökt stimulera efterfrågan genom att köpa obligationer på öppna marknaden för att få ner de långa räntorna. Under 2010 ökade också nervositeten beträffande den internationella valuta- och handelspolitiken, där bl.a. Kina kritiserades av OECD-länderna för att hålla en valutakurs som försvårar deras export. G20-länderna lyckades vid sitt möte i november inte enas om en politik för att reducera de kraftiga obalanserna i det globala sparandet.

Konjunkturinstitutets barometerindikator, kursindex på Stockholmsbörsen samt sysselsättningsgraden i den svenska ekonomin

Barometerindikatorn har normalår = 100. Börsindex har december 1998 = 100 och är exkl. utdelningar. Sysselsättningsgraden är antalet sysselsatta i % av arbetskraften, dvs. 100 minus arbetslösheten. Prognoser för sysselsättningsgraden är baserade på Konjunkturinstitutets decemberrapport 2010. Senaste månadsutfall för Barometerindikatorn och börsindex är december 2010.

Det goda stämningläget i Sverige signaleras av nästan alla kvalitativa indikatorer. Konjunkturinstitutets Barometerindikator, som sammanfattar svar på frågor till företag och hushåll om deras syn på det ekonomiska läget, tangerade under hösten 2010 de högsta nivåer som noterats historiskt. Barometerindikatorn är liksom många andra konjunkturindikatorer en s.k. ledande indikator, som ger utslag tidigt i det allmänna konjunkturförloppet. Variationerna sammanfaller tidsmässigt mycket nära med utvecklingen på aktiebörsen. Arbetsmarknaden ligger normalt däremot senare i konjunkturcykeln, ibland flera år efter aktiemarknaden.

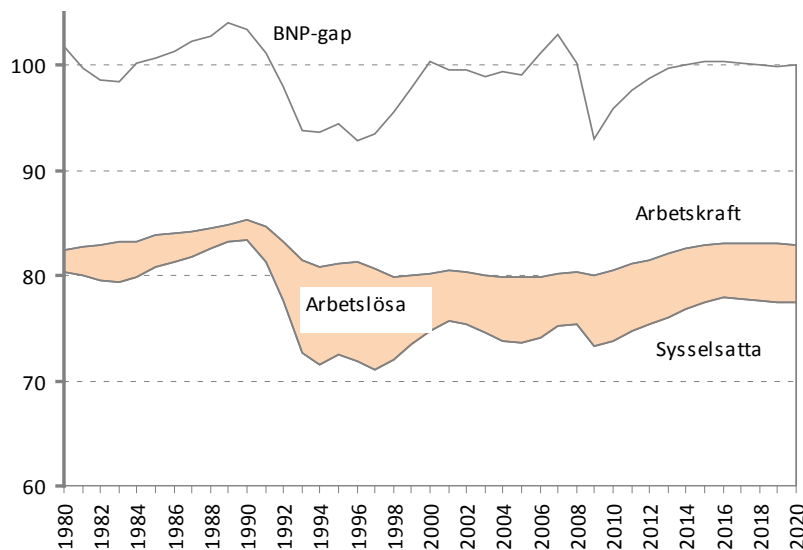

2011-01-19

Arbetsmarknaden

Antalet sysselsatta sjönk under krisåret 2009, men betydligt mindre än vad BNP gjorde. Detta var i huvudsak en spegling av att produktiviteten minskade – att de sysselsatta producerade mindre. En faktor som också kan ha inverkat är att produktionsfallen var särskilt markanta i industrin, där personalintensiteten är förhållandevis låg, således en ”sammansättningseffekt”.

Sveriges BNP-gap och utvecklingen på arbetsmarknaden

BNP-gapet är faktisk BNP i procent av potentiell BNP enligt Konjunkturinstitutet. Sysselsättning, arbetskraft och arbetslöshet är mätta i procent av befolkningen 16-64 år. Arbetslösa är skillnaden mellan arbetskraft och sysselsättning.

Under 1990-talskrisen minskade tvärtom antalet sysselsatta *mer* än vad BNP sjönk. Produktiviteten sjönk inte alls, utan ökade i ganska normal takt efter dåvarande historiska erfarenheter, och takten i produktivitetstillväxten steg rentav under krisens lopp. En bidragande orsak till skillnaden gentemot den senast genomlidna krisen är att arbetsgivarna under 1990-talskrisen mötte mindre motstånd mot personalminskningar. Arbetslösheten ökade, men därtill kunde många anställda också förtidspensioneras på socialt och ekonomiskt acceptabla villkor. De lämnade då definitivt arbetskraften. Detta tog sig uttryck i att arbetskraftsdeltagandet (dvs. arbetsutbudet i procent av befolkningen i den normalt förvärvsaktiva åldern) sjönk till en låg nivå, från vilken den sedan ännu inte repat sig.

Att sysselsättningen inte föll så mycket under det senaste konjunkturbakslaget, dvs. att produktiviteten tog en större del av anpassningen till produktionsbortfallet, kan delvis ha berott på stramare regler och regeltillämpning i arbetslöshets- och sjukförsäkringarna. Jobbskatteavdraget kan därtill ha ökat människors intresse för att hålla sig kvar på (eller söka sig till) arbetsmarknaden.

Arbetsplatserna har tagit på sig en viss ”stimulanspolitisk” anpassningsbörda som annars närmast hade fallit på staten. Genom att hushållen på detta sätt kunnat hålla inkomster och efterfrågan uppe bättre, kan dessutom krisens makroekonomiska

2011-01-19

effekter ha begränsats. Detta fenomen, som kallats "labour hoarding", är inte en historisk nyhet: fram till 1980-talet var det vanligt att konjunkturvariationer ledde till liknande variationer i produktiviteten, och att sysselsättningsutvecklingen på så sätt blev stabilare.

Konsekvensen är emellertid att företagen har ganska gott om arbetskraftsresurser att möta det nuvarande konjunkturuppsvinget med. Trots BNP-uppgången på 5,6 procent i volym, beräknas ökningen i antalet sysselsatta ha stannat vid 1,1 procent 2010. Den kraftiga upprevideringen av 2010 års BNP har knappt föranlett någon upprevidering av sysselsättningen. Arbetslösheten beräknas 2010 bli 8,5 procent av arbetskraften, vilket är marginellt högre än 2009. För 2011 räknar Konjunkturinstitutet med en något förstärkt tillväxt i sysselsättningen, till 1,6 procent. Fortsättningsvis under åren 2012-2015 beräknas sysselsättningen stiga med strax under 1 procent per år.

Detta betyder att arbetslösheten minskar endast långsamt. År 2011 beräknas den bli 7,9 procent, för att sjunka till 6,6 procent 2015.

Till de angivna öppna arbetslöshetstalen kan läggas att Konjunkturinstitutet för 2010 räknar med att nära 8 procent av arbetskraften (alltså inte så långt ifrån den öppna arbetslösheten) kommer att finnas i arbetsmarknadspolitiska program, sysselsättningsprogram och utbildningsprogram. En del av dessa personer finns i arbetskraften som arbetslösa, däribland de som lämnar sjukförsäkringen och berörs av Arbetsförmedlingens nya program Arbetslivsintroduktion.

Aktieavkastningen

Det svenska pensionssystemet har i flera avseenden en inbyggd följsamhet till den samhällsekonomiska och befolkningsmässiga utvecklingen. Pensionerna i form av inkomst- och tilläggspension och de förvärvsarbetandes inkomstpensionsbehållningar skrivs i systemet upp med de förvärvsarbetandes *snitt*inkomster (dessa ligger till grund för systemets inkomstindex). De avgifter som betalas in för att finansiera pensionerna följer i huvudsak i stället *summan* av de förvärvsarbetandes inkomster. Om tillväxten i inkomstsumman understiger tillväxten i snittinkomsten uppstår ett glapp mellan tillväxten i systemets utgifter och dess avgiftsinkomster, vilket kan leda till att den automatiska balanseringen träder i kraft. Därför är den s.k. *summasnittkvoten* – kvoten mellan inkomstsumma och snittinkomst – av vital betydelse för pensionernas långsiktiga utveckling. Förändringen i summasnittkvoten är i själva verket liktydig med förändringen i antalet avgiftsbetalare, dvs. i princip förändringen i antalet sysselsatta i samhället. Dessa förändringstal kan visserligen skilja sig åt, beroende på att även bl.a. arbetslösa i viss mån är avgiftsbetalare, men sysselsättningen är av största betydelse för nivån på de pensioner systemet kan betala.

Även vid en ogynnsam utveckling av summasnittkvoten kan en balansering i pensionssystemet undvikas om kapitalet i AP-fonderna är tillräckligt stort. Den samlade negativa avkastningen på mer än 20 procent i AP-fonderna under 2008 ointetgjorde denna möjlighet, varför en balansering i pensionssystemet skedde år 2010. Balanseringen begränsades genom ett riksdagsbeslut fattat hösten 2009 om att övergå till att använda tre års medeltal av AP-fondernas marknadsvärden vid balanstalens beräkning, inte som tidigare enbart det senaste årets. Resultatet av regelförändringen blir dock en större negativ balanseringseffekt 2011 än om reglerna inte hade ändrats.

2011-01-19

Över hälften av AP-fondernas kapital består av aktier. Utvecklingen på fondbörserna i Sverige och andra länder har därför betydelse för inkomst- och tillägspensionerna under de kommande åren.

Inom premiepensionssystemet är aktieavkastningen av avgörande betydelse såtillvida att ca 85 procent av pensionskapitalet är placerat i aktier. Ännu så länge är emellertid de premiepensioner som utbetalas små, och för systemets utgifter och pensionärens totala inkomster spelar därför aktieavkastningen liten roll. Däremot påverkas naturligtvis premiepensionsspararnas förmögenhetsställning kraftigt.

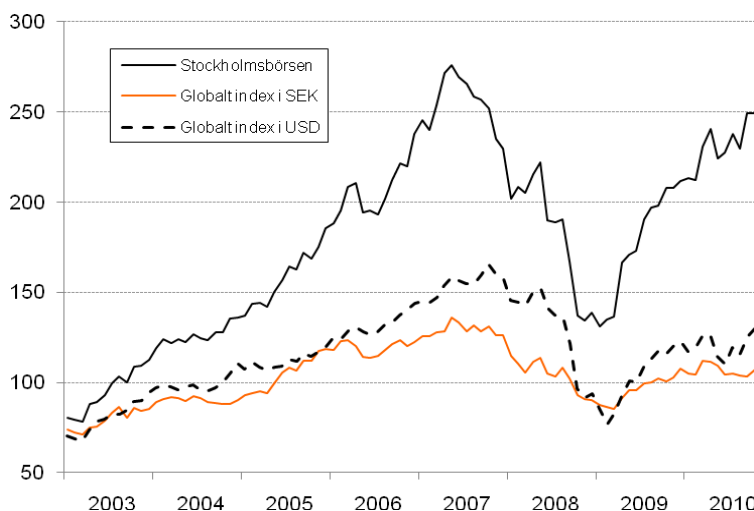
Variationerna i aktieavkastning på något eller några års sikt är mycket stora och därtill svårbedömda. De förutsättningar om framtiden som redovisas nedan är inte att betrakta som prognoser, utan som tekniska antaganden som varit nödvändiga att göra. De flesta officiella prognosinstitut brukar avstå från att göra regelrätta prognoser för aktieavkastningen.

Under 2009 gav Stockholmsbörsen en avkastning (inkl. utdelningar) på över 50 procent. Under 2010 blev avkastningen 26 procent, varav en ökning i börsvärdena svarade för ca 23 procent. Förväntningarna om en starkt växelkurs för kronan kan ha ökat det utländska intresset för att placera i Sverige, vilket medverkat till att driva upp de svenska börskurserna. Konjunkturinstitutet räknade i sin decemberrapport med en fortsatt successiv kronförstärkning fram till utgången av år 2012.

På de internationella stora börserna har utvecklingen varit sämre. Den globala aktieavkastningen beräknas ha varit genomsnittligt ca 10 procent mätt i dollar 2010, vilket omräknat till svensk valuta blev ungefär 4 procent.

Avkastningsindex för Stockholmsbörsen och för den globala aktiemarknaden

December 1998 = 100

Anm. Avkastning inkl. utdelningar. *Källor:* Nasdaq OMX och MSCI. Senaste månad december 2010.

2011-01-19

Följden av kronans förstärkning har alltså blivit en påtagligt dämpad avkastning i svenska kronor på sådana utländska placeringar som inte valutasäkrats.

AP-fondernas aktieinnehav är till övervägande delar placerat på utländska börser. Som tekniskt antagande aktiekurserna har för treårsperioden 2011-2013 valts en kurstillväxt på 5 procent per år, mätt i svenska kronor, vartdera året. Dessa antaganden gäller genomsnittligt för de svenska och utländska börser som AP-fonderna placerar i. Härtill kommer några procentenheters avkastning i form av utdelningar. För en känslighetsanalys har två sidoalternativ formulerats, ett med högre avkastning och ett med lägre (se närmare avsnittet Ålderspensionssystemet vid sidan av statsbudgeten, Prognos för balanstalet).

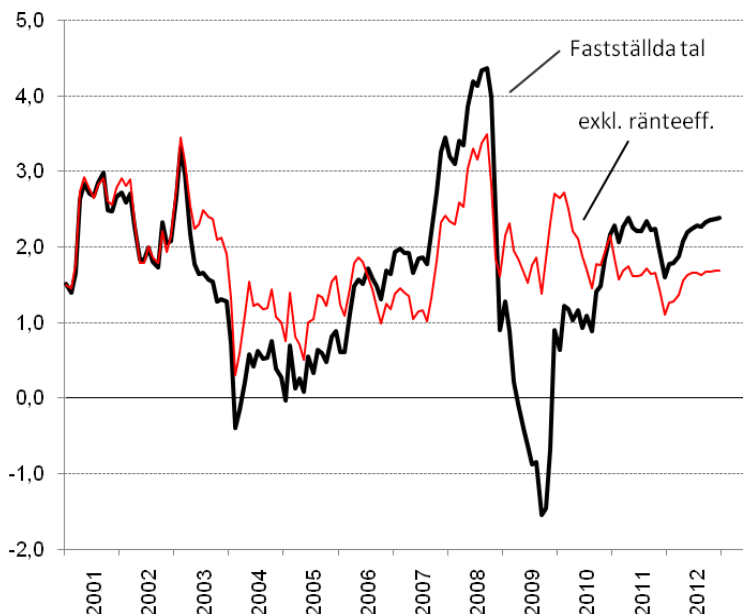
Räntan på svenska statsobligationer (5-åriga) antas i alla tre alternativen successivt komma att stiga från 2,3 procent 2010 till 4,6 procent 2015.

Priser och löner

Konsumentprisindex (KPI) steg år 2010 med 1,3 procent räknat som årsgenomsnitt. Inflationstakten bedöms vara i tilltagande, och från och med 2011 överstiga det långsiktiga penningpolitiska målet om 2 procent.

Konsumentprisindex (KPI)

Procentuella förändringar från motsvarande månad föregående år

Den tilltagande inflationen beror huvudsakligen – i varje fall under de närmaste åren – på antagandet om successivt stigande räntor, vilket ökar hushållens bostadsutgifter. Höjd ränta har två effekter på inflationen, dels denna effekt uppåt via bostadsutgifterna, men också en motsatt effekt som kommer sig av att höjd räntan

2011-01-19

dämpar efterfrågan i ekonomin och på så sätt begränsar inflationen. Den senare effekten antas vanligen vara den mest betydelsefulla, och utgör själva fundamentet för Riksbankens penningpolitik.

Räknat exklusive räntornas effekt på bostadsutgifterna stiger inflationen mindre under de närmaste åren. Bakom detta antagande ligger delvis fortsatta genomslag nedåt på importpriserna av kronförstärkningen, men också antagandet om att efterfrågetrycket blir fortsatt relativt måttligt.

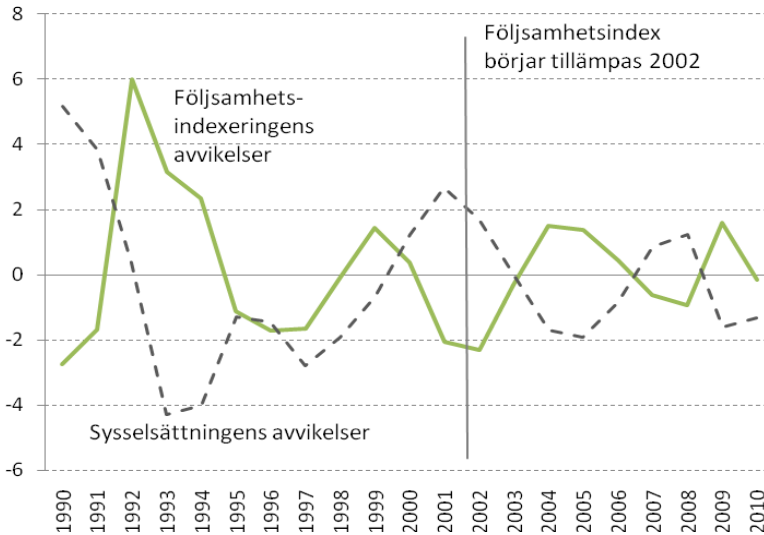
Det svaga arbetsmarknadsläget har medfört att löneökningarna hållits tillbaka betydligt. Från och med 2010 gäller nya centrala avtal på nästan hela arbetsmarknaden, vilka i allmänhet går ut första kvartalet 2012. Konjunkturinstitutet räknade i sin decemberprognos med att timlönerna i hela ekonomin ökar med 2,7 procent 2011, och att takten sedan stiger ytterligare. Det bör påpekas att ökningstalen avser de totala löneökningarna, även dem som vanligen uppstår utöver de centrala avtalen (s.k. lokal lönebildning).

Löneutvecklingen är det viktigaste inslaget i den reala delen av det inkomstindex som används bl.a. i det allmänna pensionssystemet för att utföra följsamhetsindexeringen. Kopplingen mellan de procentuella ökningarna i inkomstindex och löneökningarna är dock inte tydlig och omedelbar. Det finns en betydande tidsförskjutning mellan lönehöjningar och deras påverkan på inkomst-/följsamhetsindexeringen. Förskjutningen hänger samman med att inkomstindexets realinkomst del beräknas som ett treårigt medeltal av reala inkomstförändringar bakåt i tiden. Eftersom lönebildningen dessutom i sig själv ofta ligger sent i konjunkturcykeln, om den senare t.ex. mäts i sysselsättningstermer, blir följsamhetsindexeringen lätt motkonjunktur. I konjunkturperspektiv fungerar pensionssystemet som en "automatisk stabilisator", dvs. det bidrar till en konjunktur utjämning. I lägen som det nuvarande, när balanseringen är aktiverad, kan effekten förstärkas. Även i balansårets konstruktion ingår tidseftersläpningar. En svårighet är naturligtvis att vinna gehör för mekanismerna hos pensionärerna, om det blir för dem ogynnsamma resultat när det samtidigt går bra för löntagarna.

2011-01-19

Följsamhetsindexeringens avvikelser från trend och den totala sysselsättningens avvikelser från trend

Procent av trendvärdet

Trenden beräknad som ett 9-leads centrerat glidande medeltal och framskrivning 2007-2010 med den genomsnittliga ökningen 2001-2006. *Källor:* Pensionsmyndigheten, AKU och bearbetningar.

Prisbasbeloppet, som styr nivån på ett flertal socialförsäkringar,² sänktes från 42 800 kronor 2009 till 42 400 kronor 2010. Prisbasbeloppet 2010 bestämdes av KPI:s förändring i juni 2009 räknat från juni året före. På motsvarande vis har 2011 års prisbasbelopp fastställts till 42 800.

Med samma beräkningssätt prognostiseras prisbasbeloppet sedan fortsätta att stiga:

2009	42 800 kronor
2010	42 400 kronor
2011	42 800 kronor
2012	43 800 kronor
2013	44 800 kronor
2014	46 000 kronor
2015	47 200 kronor

Ungefär 1,5 miljoner personer har ersättningar som styrs av prisbasbeloppet, varav hälften utgörs av ålderspensionärer med garantipension.

² Det gäller aktivitets- och sjukersättning, handikappersättning, vårdbidrag, garantipensioner, äldreförsörjningsstöd och efterlevandestöd till barn; vidare ersättning till personer med sjukpenning, rehabiliteringspenning, närståendepenning, tillfällig föräldrapenning, havandeskapspenning, arbetsskadetilivranta och föräldrapenning, som har sjukpenninggrundande inkomst över de respektive taken.

2011-01-19

Utgiftsområde 11 Ekonomisk trygghet vid ålderdom

1:1 Garantipension till ålderspension

Prognos anslag. Beloppen anges i 1000-tal kronor

2010	2011	2012	2013	2014	2015
18 229 200	18 213 700	18 011 400	17 312 100	16 962 900	16 876 500

Analys

Antalet ålderspensioner beräknas öka under åren 2010–2015 eftersom stora födelseårgångar då fyller 65 år. Nya ålderspensionärer har inkomstgrundad pension i betydligt större utsträckning än äldre ålderspensionärer. De nya ålderspensionärerna har också högre genomsnittlig inkomstgrundad pension än vad befintliga pensionärer har. Det är en allt större andel som har ett yrkesliv med pensionsgrundande inkomst bakom sig. Därför är det en lägre andel av de nya pensionärerna som får garantipension. Detta medför att antalet garantipensioner som tillkommer under ett år är färre än antalet som upphör genom dödsfall. Antalet garantipensioner minskar därmed på lång sikt.

Det har blivit balansering inom pensionssystemet 2010-2011 och det beräknas fortsätta under 2012-2015 (positiv för åren 2012-2013 enligt prognosen), vilket påverkar inkomstpension, tilläggs pension och garantipension. Balanseringen tillsammans med förändring av inkomstindex har lett till negativ följsamhetsindexering för åren 2010–2011. Sänkningen av den inkomstgrundade pensionen höjer garantipensionen för dem som har både inkomstgrundad pension och garantipension. När inkomstpensionen sänks tillkommer det även en del nya "garantipensionärer" som nu hamnar under brytpunkten för garantipension. De får dock låga belopp i garantipension. Balanseringen har därför en höjande effekt på utgifterna för garantipension. Prisbasbeloppet minskade år 2010 och beräknas öka följande år. Det hade en sänkande effekt på utgiftsnivån för 2010 och får en höjande effekt för åren efter.

Ungefär 771 000 ålderspensionärer hade garantipension vid mitten av år 2010. Antalet ålderspensionärer med garantipension beräknas öka till år 2012 för att sedan minska till år 2015.

De som har garantipension kan delas in i två grupper, de som är födda 1937 eller tidigare samt de som är födda 1938 eller senare. Denna uppdelning görs eftersom det är delvis olika regler som gäller för dessa båda grupper.

Medelbeloppet för de två grupperna av ålderspensionärer med garantipension minskade något mellan 2009 och 2010, trots att den negativa följsamhetsindexeringen höjer garantipensionen. Det beror på att prisbasbeloppet minskade mellan dessa år (–0,9 procent).

2011-01-19

Dok.bet.

Version

Dnr/ref.

VER 2010-434

Medelbeloppet för de två grupperna (födda 1937 eller tidigare samt födda 1938 eller senare) beräknas var för sig vara relativt oförändrat fram till år 2013 för att därefter öka något. Genomsnittligt garantipensionsbelopp för hela beståndet sjunker dock ganska kraftigt. Det beror på att nya pensionärer har lägre garantipension än vad de som avlider har. Den yngre åldersgruppen med lägre medelbelopp ökar i antal medan den äldre åldersgruppen med högre medelbelopp minskar i antal.

Jämförelse med föregående prognos

I tabellen nedan görs en jämförelse med föregående prognos som lämnades till regeringen i oktober 2010.

Prognosjämförelse. Beloppen anges i 1000-tal kronor

	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Föregående prognosbelopp	18 222 200	18 110 700	17 752 300	17 010 000	16 672 800	16 485 500
Överföring till/från andra anslag						
Ändrade makroekonomiska antaganden			+46 100	+44 100	+50 900	+75 000
Volym- och strukturförändringar	+7 000	+103 000	+213 000	+258 000	+239 200	+315 000
Ny regel						
Övrigt						
Ny prognos	18 229 200	18 213 700	18 011 400	17 312 100	16 962 900	16 876 500
Differens i 1000-tal kronor	+7 000	+103 000	+259 100	+302 100	+290 100	+390 000
Differens i procent	+0,0	+0,6	+1,5	+1,8	+1,7	+2,4

Ändrade makroekonomiska antaganden

Utgifterna för garantipension påverkas främst av prisbasbeloppet men indirekt även av inkomstindex/balansindex (ju lägre balansindex desto högre garantipensioner).

För åren 2012-2015 är prognosen för balansindex höjd jämfört med prognosen i föregående anslagsuppföljning. Det har haft en sänkande effekt på utgiftsprognosen.

Prognosen för prisbasbeloppet är höjd för åren 2012-2015 jämfört med föregående anslagsuppföljning. Det har haft en höjande effekt på utgiftsprognosen.

Volym- och strukturförändringar

Antalet med garantipension har höjts för åren 2010-2015 jämfört med prognosen i föregående anslagsuppföljning. Det är fler av de yngre ålderspensionärerna (65-66 år) som beräknas få garantipension. Medelbeloppet för de yngre ålderspensionärerna (65-66 år) har även justerats upp. Utgiftsprognosen för åren 2010-2015 har av den anledningen höjts.

2011-01-19

1:2 Efterlevandepensioner till vuxna

Prognos anslag. Beloppen anges i 1000-tal kronor

2010	2011	2012	2013	2014	2015
15 091 300	14 481 500	14 263 000	13 982 400	13 675 700	13 349 100

Från anslaget finansieras änkepension, omställningspension, förlängd omställningspension och särskild efterlevandepension samt garantipensioner till dessa förmåner. Änkepension svarar för drygt 90 procent av utgifterna.

Analys

Änkepensionssystemet är under avveckling. Mellan 2007 och 2009 minskade antalet änkepensioner med mellan 7 000 och 8 000 per år. År 2010 minskade antalet med ungefär 10 000. Även för kommande år beräknas antalet änkepensioner minska med ungefär 10 000 per år. Den främsta orsaken till den högre minskningstakten är att den garantiregel som finns för samordning med ålderspension inte gäller dem som fyller 65 år 2010 eller senare. Antalet änkepensioner var 334 000 i genomsnitt under år 2010 och beräknas till 284 000 år 2015.

Antalet garantipensioner till änkepension beräknas minska från drygt 16 000 år 2010 till 7 000 år 2015.

Antalet omställningspensioner har tidigare ökat på grund av övergångsregler för samordning med änkepension. Från och med 2010 beräknas antalet minska långsiktigt. Antalet omställningspensioner var ungefär 3 500 i början av 2010, betydligt färre under mitten av året men steg till 4 100 i december. Orsaken till denna variation är att det fanns stora ärendebalanser som arbetades bort under slutet av året. Antalet omställningspensioner beräknas minska till 3 500 år 2015. Antalet garantipensioner till omställningspension beräknas minska i något raskare takt.

Antalet förlängda omställningspensioner var drygt 2 700 i genomsnitt år 2010. Det beräknas att antalet kommer att vara mellan 2 700 och 2 800 under hela prognosperioden. Antalet garantipensioner till förlängd omställningspension beräknas däremot minska med några procent per år.

2011-01-19

Jämförelse med föregående prognos

I tabellen nedan görs en jämförelse med föregående prognos som lämnades till regeringen i oktober 2010.

Prognosjämförelse. Beloppen anges i 1000-tal kronor

	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Föregående prognosbelopp	15 092 200	14 464 200	14 163 700	13 846 100	13 543 300	13 220 500
Överföring till/från andra anslag						
Ändrade makroekonomisk antaganden	0	-200	+70 300	+93 800	+81 300	+71 100
Volym- och strukturförändringar	-900	+17 500	+29 000	+42 500	+51 100	+57 500
Ny regel						
Övrigt						
Ny prognos	15 091 300	14 481 500	14 263 000	13 982 400	13 675 700	13 349 100
Differens i 1000-tal kronor	-900	+17 300	+99 300	+136 300	+132 400	+128 600
Differens i procent	-0,0	+0,1	+0,7	+1,0	+1,0	+1,0

Ändrade makroekonomiska antaganden

De inkomstgrundade efterlevandepensionerna påverkas av inkomstindex. Garantipensionerna påverkas främst av prisbasbeloppet men indirekt också av inkomstindex (ju högre inkomstindex desto lägre garantipensioner). Inkomstindex har störst inverkan på utgiftsprognosen. Inkomstindex har höjts för åren 2012 – 2015 jämfört med föregående anslagsuppföljning. Även prisbasbeloppet har höjts för dessa år.

Utgifterna påverkas också av balansindex. För änkor födda under något av åren 1930 – 1944 finns en garantinivå för änkepension som baseras på ankans ålderspension och den avlidne makens teoretiska ålderspension. Jämfört med föregående anslagsuppföljning har balansindex höjts för 2012 – 2015.

Volym- och strukturförändringar

Prognosen för antalet omställningspensioner och antalet garantipensioner till änkepension har höjts något jämfört med föregående anslagsuppföljning. Dessutom har medelbeloppet för änkepension höjts något på sikt bortsett från indexering.

2011-01-19

1:3 Bostadstillägg till pensionärer

Prognos anslag. Beloppen anges i 1000-tal kronor

2010	2011	2012	2013	2014	2015
7 088 500	7 298 500	7 135 400	6 817 200	6 623 200	6 446 000

Analys

Långsiktigt minskar antalet ålderspensionärer som får bostadstillägg (BTP). Det beror på att många BTP-tagare är äldre ålderspensionärer och att nytillkomna ålderspensionärer har en högre medelpension. Andelen 65–66-åringar med BTP har också minskat under senare år. Det är en allt större andel som har ett yrkesliv med pensionsgrundande inkomst bakom sig. Med reallönetillväxt krävs färre år med förvärvsarbete för att komma över gränsen där bostadstillägg är bortreducerat av inkomstgrundad pension. Under de senaste femton åren har reallönetillväxten i snitt per år varit drygt två procent. Därför är det en lägre andel av de nya pensionärerna som får bostadstillägg.

Det har blivit balansering inom pensionssystemet 2010-2011 och det beräknas fortsätta under 2012–2015 (positiv för åren 2012-2013 enligt prognosen), vilket påverkar inkomstpension, tilläggspension, garantipension och BTP. Balanseringen tillsammans med förändringen av inkomstindex har lett till negativ följsamhetsindexering år 2010 och 2011. Den inkomst som tas upp vid beräkningen av BTP har därmed sänkts för dessa år. Utgifterna för BTP åren 2010–2011 beräknas öka av denna anledning. År 2010–2011 beräknas det dessutom tillkomma personer som får låga belopp i BTP.

Följsamhetsindexeringen för år 2010 var –3,0 procent och för år 2011 är den –4,3 procent.

Boendekostnadernas förändringar har stor betydelse för bostadstilläggets utveckling. Konjunkturinstitutet prognostiserar att boendekostnadsindex för bostads- och hyresrätter ökar för år 2011 med 2,0 procent och för 2012 med 2,8 procent.

2011-01-19

Jämförelse med föregående prognos

I tabellen nedan görs en jämförelse med föregående prognos som lämnades till regeringen i oktober 2010.

Prognosjämförelse. Beloppen anges i 1000-tal kronor

	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Föregående prognosbelopp	7 041 500	7 172 500	7 018 100	6 768 300	6 579 900	6 473 400
Överföring till/från andra anslag						
Ändrade makroekonomiska antaganden		+33 800	+6 500	-15 800	-19 800	-19 500
Volym- och strukturförändringar	+47 000	+92 200	+110 800	+64 700	+63 100	-7 900
Ny regel						
Övrigt						
Ny prognos	7 088 500	7 298 500	7 135 400	6 817 200	6 623 200	6 446 000
Differens i 1000-tal kronor	+47 000	+126 000	+117 300	+48 900	+43 300	-27 400
Differens i procent	+0,7	+1,8	+1,7	+0,7	+0,7	-0,4

Ändrade makroekonomiska antaganden

Utgifterna för bostadstillägg påverkas av inkomstindex/balansindex, prisbasbeloppet och boendekostnadsutvecklingen.

Prognosen för balansindex har höjts för åren 2012–2015 jämfört med prognosen i föregående anslagsuppföljning. Prognosen för den inkomst som tas upp vid beräkningen av BTP har av det skälet höjts jämfört med prognosen i föregående anslagsuppföljning. Detta har haft en sänkande effekt på utgiftsprognosen för bostadstillägg.

Konjunkturinstitutets prognos för förändring av boendekostnadsindex avseende bostads- och hyresrätter är höjd för åren 2011–2012 jämfört med prognosen i föregående anslagsuppföljning.

Volym- och strukturförändringar

De retroaktiva utgifterna blev högre för år 2010 jämfört med vad som antogs i prognosen i föregående anslagsuppföljning. Pensionsmyndigheten arbetade av balanser för BTP under slutet av 2010 och de retroaktiva utbetalningarna ökade därför. Medelbeloppet beräknas bli något högre jämfört med föregående anslagsuppföljning. Utgiftsprognosen för 2011–2015 har därför höjts jämfört med prognosen i föregående anslagsuppföljning.

2011-01-19

1:4 Äldreförsörjningsstöd

Prognos anslag. Beloppen anges i 1000-tal kronor

2010	2011	2012	2013	2014	2015
511 400	518 700	547 100	580 200	615 500	653 800

Analys

Förmånen är avsedd för personer 65 år och över som inte får sina grundläggande försörjningsbehov tillgodosedda genom andra pensionsförmåner.

Medelantalet personer med äldreförsörjningsstöd (ÄFS) år 2010 var 13 700. År 2011 beräknas medelantalet till 14 100.

Antalet personer beräknas öka under kommande år eftersom en större andel av dem som är födda 1938 eller senare är berättigade till ÄFS jämfört med dem som är födda 1937 eller tidigare. För den sistnämnda gruppen kan hel garantipension ersätta ÄFS efter 10 års bosättningstid. En del av den utgift som för födda 1937 eller tidigare bokförs under anslaget garantipension bokförs därför för födda 1938 eller senare under anslaget äldreförsörjningsstöd. Denna olikhet mellan födelseårgångarna kommer att påverka antalsutvecklingen för ÄFS under många år.

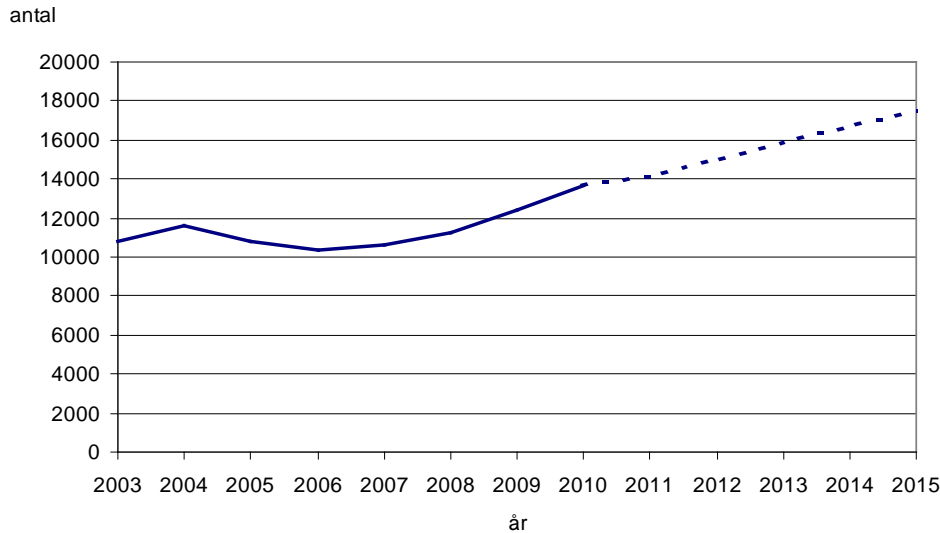
Antalet förmånstagare påverkas av minskad eller ökad invandring. Invandringen (asylskäl) ökade tidigare, men under de tre senaste åren har den minskat. Ungefär två procent är över 60 år av dem som invandrar av asylskäl och som får uppehållstillstånd.

Antalet förmånstagare påverkas även av skatteförändringar eftersom ÄFS beräknas utifrån nettopensionen. År 2010 och 2011 sänktes skatten för pensionärer.

Till år 2015 beräknas antalet förmånstagare öka till 17 500 personer.

2011-01-19

Antal personer med äldreförsörjningsstöd, utfall och prognos

Jämförelse med föregående prognos

I tabellen nedan görs en jämförelse med föregående prognos som lämnades till regeringen i oktober 2010.

Prognosjämförelse. Beloppen anges i 1000-tal kronor

	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Föregående prognosbelopp	509 700	524 400	547 100	582 100	620 200	661 100
Överföring till/från andra anslag						
Ändrade makroekonomiska antaganden		+1 600	+2 800	+3 300	+3 200	+2 900
Volym- och strukturförändringar	+1 700	-7 300	-2 800	-5 200	-7 900	-10 200
Ny regel						
Övrigt						
Ny prognos	511 400	518 700	547 100	580 200	615 500	653 800
Differens i 1000-tal kronor	+1 700	-5 700	0	-1 900	-4 700	-7 300
Differens i procent	+0,3	-1,1	0	-0,3	-0,8	-1,1

Ändrade makroekonomiska antaganden

Prognosen för prisbasbeloppet har höjts för åren 2012-2015 jämfört med prognosen i föregående anslagsuppföljning. Eftersom skälig levnadsnivå är knuten till prisbasbeloppet har denna förändring haft en höjande effekt på utgiftsprognosen för 2012-2015.

Konjunkturinstitutets prognos för förändring av boendekostnadsindex avseende bostads- och hyresrätter är höjd för åren 2011-2012 jämfört med prognosen i föregående anslagsuppföljning. Det har haft en höjande effekt på utgiftsprognosen.

2011-01-19

Volym- och strukturförändringar

De retroaktiva utgifterna blev något högre för 2010 jämfört med vad som prognostiserades vid föregående anslagsuppföljning. Pensionsmyndigheten arbetade av balanser för ÄFS under slutet av 2010 och utgifterna ökade därför.

Utgiftsprognosen har därför höjts för 2010. De retroaktiva utgifterna för 2011 beräknas istället bli något lägre.

Antalet som har höga belopp beräknas bli något lägre. Det gäller dem som enbart har äldreförsörjningsstöd och som inte får någon pension och bostadstillägg.

Antalsprognosen för denna grupp har därför sänkts något för kommande år.

Även antalet med låga belopp beräknas bli lägre. ÄFS beräknas utifrån nettopensionen och när skatten sänks vid årsskiftet 2010/2011 är många med tidigare små belopp inte berättigade till ÄFS. Detta har dock marginell betydelse för utgiftsprognosen eftersom det gäller dem med små belopp. Medelbeloppet ökar istället när många med små belopp lämnar förmånen.

2011-01-19

2:1 Pensionsmyndigheten

Prognos anslag. Beloppen i löpande priser, 1000-tal kronor					
2010	2011	2012	2013	2014	2015
548 000*	535 902	550 261	543 510	551 804	557 370

* Preliminärt utfall 2010 som kan komma att justeras.

Analys

Prognosen för de förvaltningskostnader som belastar anslaget för 2011 är i princip oförändrad jämfört med föregående prognostillfälle. Till grund för den nya prognosen, och därmed skillnaden på ca 800 tkr, ligger det planeringsarbete som bedrivits under hösten och som resulterat i en budget beslutad av Pensionsmyndighetens styrelse den 20 december.

Behovet av förvaltningsanslag bedöms fortsätta minska successivt under prognosperioden. Det är en följd av att stora delar av de IT-system som Pensionsmyndigheten har hos Försäkringskassan slutavskrivs under perioden och att kostnader för nya investeringar inte ökar i motsvarande omfattning. Dessutom visar beräkningar att viss effekthemtagning från de utvecklingsprojekt som bedrivs kommer att kunna göras under perioden.

Pensionsmyndighetens totala förvaltningskostnad för 2011 beräknas till ca 1 340 Mkr och har även den en neråtgående trend de kommande åren.

En utförligare analys återfinns nedan efter den tabell som visar de totala förvaltningskostnaderna fördelade på finansieringskällor i 2011-års priser, eftersom jämförelser av kostnadsutvecklingen för förvaltningen mellan åren blir lättare att följa utan pris- och löneuppräknings.

Anslagsöversikt

Av tabellen nedan framgår att prognostiserade kostnader ryms inom ramen för tillgängliga anslagsmedel för år 2011.

Anslagsöversikt. Beloppen anges i 1000-tal kronor									
	Ingående överföringsbelopp	Anslag 2011	Tilldelade medel	Prognos för hela året	Årets över-/underskridande	Avvikelse från tilldelade medel	Högsta anslagskredit	Tillgängliga medel	Överskridande av anslagskredit
2011	17 850	566 038	583 888	535 902	30 136	47 986	16 981	600 869	0

2011-01-19

Dok.bet.

Version

Dnr/ref.

VER 2010-434

Jämförelse med föregående prognos

I tabellen nedan görs en jämförelse med föregående prognos som lämnades till regeringen i oktober 2010.

Prognosjämförelse. Beloppen i löpande priser, 1000-tal kronor						
	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Föregående prognosbelopp	542 501	536 701	523 002	536 996	559 043	580 296
Överföring till/från andra anslagsposter						
Ändrade makroekonomiska antaganden						
Volym- och strukturförändringar						
Ny regel						
Övrigt	5 499	-799	27 259	6 514	-7 239	-22 926
Ny prognos	548 000*	535 902	550 261	543 510	551 804	557 370
Differens i 1000-tal kronor	5 499	-799	27 259	6 514	-7 239	-22 926
Differens i procent	1,0	-0,1	5,2	1,2	-1,3	-4,0

* Preliminärt utfall 2010 som kan komma att justeras.

Övrigt

De förändringar som gjorts i beräkningarna avseende åren 2012-2015 beror på revidering under hösten av plan och beräkningar för effekthemtagningar som avser våra utvecklingsprojekt. Planen visar på en senareläggning av effekthemtagningar jämfört med tidigare bedömningar.

I slutet av prognosperioden har prognostiserat anslagsbelopp minskat sedan föregående tillfälle beroende på lägre antagande avseende pris- och löneomräkningar som följer av de senaste uppgifterna från Konjunkturinstitutet.

De totala förvaltningskostnaderna

En av de viktigaste uppgifterna för Pensionsmyndigheten är fortfarande att säkerställa tillgängligheten i kundservice och att komma tillrätta med långa handläggningstider. Därför prioriteras dessa områden.

Vi fortsätter även våra satsningar på automatiseringar och effektiviseringar som på sikt leder till bättre service och lägre kostnader.

I tabellerna som följer redogörs för Pensionsmyndighetens totala förvaltningskostnad samt fördelningen mellan de olika finansieringskällorna först i löpande priser, därefter i 2011-års priser.

Totala förvaltningskostnader 1. Beloppen i löpande priser, 1000-tal kronor					
	2011	2012	2013	2014	2015
Total förvaltningskostnad	1 339 755	1 375 653	1 358 776	1 379 510	1 393 426
Varav Anslagsmedel	535 902	550 261	543 510	551 804	557 370
AP-fonderna	549 299	564 018	557 098	565 599	571 305
Premiepensionsfonderna	254 553	261 374	258 167	262 107	264 751

2011-01-19

Analys (Totala kostnader – löpande priser)

Vid framräkningen av kostnader för åren 2012-2015 tas hänsyn till de makroekonomiska förutsättningar från Konjunkturinstitutet som framgår av bilaga 2. För förvaltningskostnaderna har Konjunkturinstitutets beräknade löneökningar samt KPI beaktats. Eftersom Pensionsmyndighetens totala kostnader utgörs till ca 35 procent av personalkostnader har beräknade löneökningar använts motsvarande denna andel och resterande andel av framräkningen har utgjorts av KPI.

Om man jämför prognosen ovan över behov av anslagsmedel för 2012 - 2014 med beräknade uppgifter för motsvarande år i Budgetpropositionen för 2011 avseende anslaget 2.1 Pensionsmyndigheten, så framgår att myndigheten är underfinansierad. Underfinansieringen uppgår till cirka 50 Mkr vardera av dessa år.

Totala förvaltningskostnader 2. Beloppen i 2011-års priser, 1000-tal kronor

	2011	2012	2013	2014	2015
Total förvaltningskostnad	1 339 755	1 338 705	1 283 955	1 264 905	1 241 355
Varav Anslagsmedel	535 902 (40%)	535 482	513 582	505 962	496 542
AP-fonderna	549 299 (41%)	548 869	526 421	518 611	508 955
Premiepensionsfonderna	254 553 (19%)	254 354	243 951	240 332	235 857

Analys (Totala kostnader – 2011-års priser)

2012 fortsätter avskrivningarna på IT-stöden hos Försäkringskassan att minska samtidigt som det tillkommer kostnader för avskrivningar och drift av egenutvecklade IT-stöd i något större omfattning. Att den totala förvaltningskostnaden trots detta beräknas minska beror på en märkbar, om än försiktig³, bedömning av effektiviseringsvinster från utvecklingsprojekten.

Till 2013 överstiger minskningen av avskrivningarna hos Försäkringskassan väl de tillkommande kostnaderna för avskrivningar och drift av egenutvecklade IT-stöd. Dessutom beräknas myndighetens lokaler på Regeringsgatan vara helt avvecklade.

Åren 2014-2015 är det enbart beräkningarna av avskrivningskostnaderna som gör att prognosen för de totala förvaltningskostnaderna blir lägre jämfört med 2013. Eftersom de kommande avskrivningarna av egenutvecklade IT-stöd till stor del är kopplade till det framtida utvecklingsarbetet, som i alla delar ännu inte är detaljplanerat, råder dock av naturliga skäl osäkerhet kring de kommande avskrivningskostnaderna.

Vad gäller kostnadsfördelningen så var proportionerna mellan finansieringskällorna anslag, AP-fonder och premiepensionssystemet 40, 41 respektive 19 procent för år 2011 vid föregående prognostillfälle. Denna fördelning har vid detta prognostillfälle använts för samtliga år 2011-2015. Utfallet för kostnadsfördelningen 2010 – som ännu inte är känt till alla delar – kommer att noggrant analyseras och kan leda till förändrade fördelningsproportioner vid kommande prognostillfällen.

³ Erfarenheter från det första verksamhetsårets utvecklingsarbete gör att vi i prognosberäkningarna är mycket försiktiga med skattningen av effekthemtagningarna. För närvarande görs bedömningen att effekthemtagningen under prognosperioden uppgår till omkring 5 Mkr per år.

Trenden vad gäller kostnadsfördelningen de kommande åren pekar för närvarande mot att AP-fondernas andel av finansieringen minskar någon procentenhet på bekostnad av framför allt premiepensionssystemet. Anledningen till detta är att avskrivningarna hos Försäkringskassan av de pensionssystem som togs fram i samband med pensionsreformen, som till övervägande del finansieras via AP-fonderna, blir i stort sett slutavskrivna under prognosperioden samtidigt som Pensionsmyndighetens egenutvecklade IT-stöd, inklusive driften av dessa, bedöms successivt komma att belasta samtliga finansieringskällor med en mer jämn fördelning. För närvarande finns ingen nyinvestering inplanerad för att ersätta de IT-stöd som kommer att slutavskrivas under perioden och som då är 10 år. En eventuell utveckling av sådana ersättningsystem kan påverka kostnadsfördelningen.

Räntekontokredit enligt 21 § budgetlagen

Pensionsmyndighetens räntekontokredit är avsedd för såväl skulden för uppbyggnaden av premiepensionssystemet som kreditutrymme för förvaltningskostnader som innefattar tre finansieringskällor. Räntekontokrediten för Pensionsmyndigheten täcker därmed fyra delar. Förvaltningskostnader som finansieras via premiepensionssystemet ökar belastningen av den ackumulerade räntekontokrediten med drygt 20 miljoner kronor månatligen fram till den månad då det faktiska avgiftsuttaget görs från premiepensionsspararnas konton. Krediten för administrationskostnader finansierade via anslag och AP-fondsmedel används endast vid behov.

Nedan redovisas den ackumulerade skulden till Riksgälden avseende räntekontokredit vid utgången av respektive år till den del den avser uppbyggnaden av premiepensionssystemet.

Prognos ackumulerad skuld avseende uppbyggnad av premiepensionssystemet.

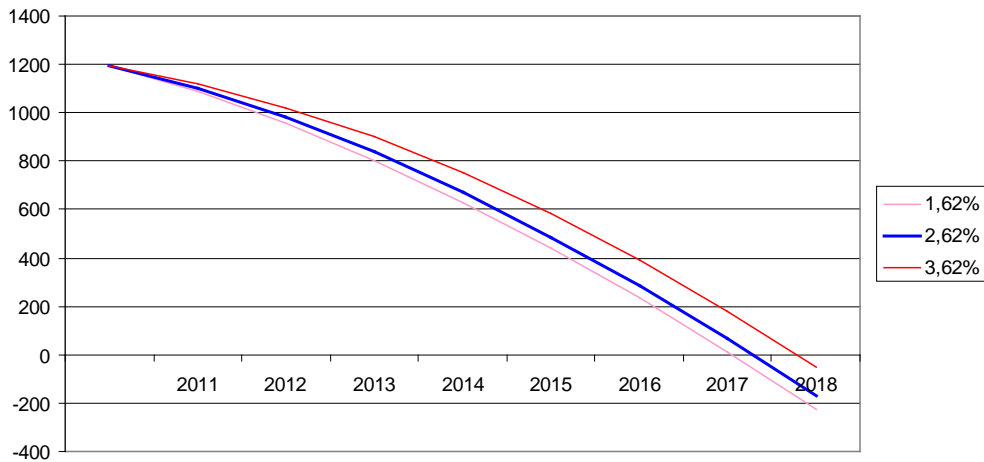
Beloppen i löpande priser, 1000-tal kronor

År	2011	2012	2013	2014	2015
Belopp tkr	1 098 300	980 400	837 000	670 000	485 900

Följande diagram visar en prognos över skuldens utveckling fram till år 2018 då den ska vara helt återbetald.

2011-01-19

Utveckling skuld premiepension

De tre kurvorna i diagrammet illustrerar ackumulerad skuld vid olika antaganden om räntans storlek (1,62 %, 2,62 % resp. 3,62 %) för det lån som finns hos Riksgälden. Nuvarande ränta är 2,62 %.

Analys

Skulden för uppbyggnaden av premiepensionssystemet ska amorteras på ett rättvist sätt mellan generationerna och vara återbetald 2018. Som underlag för detta finns en modell där beräknade avgifter matchar kostnader och amorteringar. Storleken på de årliga amorteringarna är främst beroende på värdet på pensionsspararnas tillgångar. Diagrammet ovan visar att skulden är återbetald 2018 med angivna förutsättningar.

Särskild kredit enligt 23 § budgetlagen

För att klara likviditetsbehovet i fondhandeln behövs en särskild kredit. Bedömningen för 2011 är att krediten ska ligga kvar på tidigare års nivå, d.v.s. 9 000 Mkr.

Analys

Under 2010 har krediten som mest utnyttjats under en enskild dag med ca 1 558 miljoner kronor (t.o.m. november 2010).

Behovet av den särskilda krediten är beroende av antalet fondbyten, pensionsspararnas genomsnittliga behållning och i vilka fonder som handel sker. Behovet av kreditram har successivt ökat de senaste åren. Orsaken till detta är i första hand de s.k. förvaltningsföretag som kommit in på marknaden och vuxit i omfattning. Dessa förvaltningsföretag genomför ett stort antal fondbyten för pensionssparares räkning vid ett och samma tillfälle vilket medför stora belastningar på krediten.

Pensionsmyndigheten har fått ett regeringsuppdrag om 2K, det vill säga de tjänster som olika företag erbjuder i anknytning till premiepensionssystemet. Syftet med uppdraget är att ta fram ett beslutsunderlag till Pensionsgruppen som behandlar hur de negativa effekterna av massfondbyten kan hanteras, bland annat hur dessa tjänster ska vara reglerade. I förlängningen kan behovet av fondhandelskredit komma att påverkas.

2011-01-19

Utgiftsområde 12 Ekonomisk trygghet för familjer och barn

1:5 Barnpension och efterlevandestöd

Prognos anslag. Beloppen anges i 1000-tal kronor

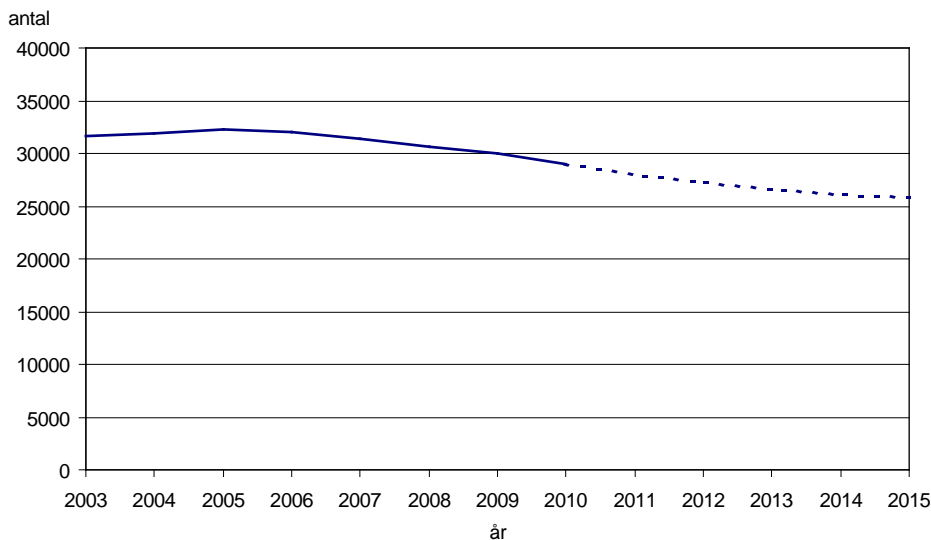
2010	2011	2012	2013	2014	2015
964 300	921 600	907 300	893 600	889 000	892 600

Analys

För år 2010 blev utgifterna för barnpension preliminärt 838 miljoner kronor och utgifterna för efterlevandestöd till barn 126 miljoner kronor.

Antalet pensionstagare med barnpension eller efterlevandestöd beräknas minska sakta under prognosperioden eftersom antalet barn i tonåren beräknas minska. De flesta som har barnpension är över 12 år. Dessutom har antalet dödsfall hos vuxna i åldrarna 25–55 år minskat under de senaste åren. SCB har i sin befolkningsprognos en fortsatt minskning av dödsriskerna för dessa åldrar.

Antal pensionstagare med barnpension eller efterlevandestöd, utfall och prognos

Medelbeloppet för barnpensioner minskade 2010 beroende på indexeringsreglerna för barnpension, vilka styrs av inkomstindex och prisbasbeloppet. Medelbeloppet minskar även på grund av att nybeviljade barnpensioner är lägre jämfört med barnpensioner som betalas ut enligt övergångsregler. Medelbeloppet beräknas fortsätta att minska år 2011. För åren därefter beräknas det öka nominellt. Medelbeloppet år 2010 blev 32 600 kronor och det beräknas bli 33 100 kronor år 2015.

2011-01-19

Inkomstindex ökade relativt lite år 2010 vilket hade en dämpande effekt på utgiftsutvecklingen. År 2010 ökade inkomstindex med 0,3 procent och för år 2011 ökar inkomstindex med 1,9 procent.

Jämförelse med föregående prognos

I tabellen nedan görs en jämförelse med föregående prognos som lämnades till regeringen i oktober 2010.

Prognosjämförelse. Beloppen anges i 1000-tal kronor

	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Föregående prognosbelopp	960 600	921 300	902 900	887 100	881 100	881 200
Överföring till/från andra anslag						
Ändrade makroekonomiska antaganden	0	0	+4 300	+5 500	+4 500	+4 500
Volym- och strukturförändringar	+3 700	+300	+100	+1 000	+3 400	+6 900
Ny regel						
Övrigt						
Ny prognos	964 300	921 600	907 300	893 600	889 000	892 600
Differens i 1000-tal kronor	+ 3 700	+300	+4 400	+6 500	+7 900	+11 400
Differens i procent	+0,4	+0,0	+0,5	+0,7	+0,9	+1,3

Ändrade makroekonomiska antaganden

Inkomstindex har höjts för åren 2012–2015 jämfört med föregående anslagsuppföljning. Även prisbasbeloppet har höjts för dessa år. Detta har haft en höjande effekt på utgiftsprognosen för dessa år.

Volym- och strukturförändringar

Under de sista månaderna 2010 blev de retroaktiva utbetalningarna högre än enligt beräkningen i föregående anslagsuppföljning. För kommande år har prognosen för antalet barnpensioner och efterlevandestöd höjts. Däremot har prognosen för medelbeloppet sänkts om man bortser från förändringar som orsakas av ändrade inkomstindex och prisbasbelopp.

2011-01-19

Dok.bet.

Version

Dnr/ref.

VER 2010-434

1:7 Pensionsrätt för barnår

Prognos anslag. Beloppen anges i 1000-tal kronor

	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Anslag (= tillgängliga medel=anslagsbelastning)	5 279 000 ¹	5 345 000 ¹	6 339 064	6 450 467	6 792 490	6 501 493
Preliminär avgift	5 243 671 ¹	5 255 054 ¹	–	–	–	–
Reglering, avser förhållanden tre år tidigare	35 329 ¹	89 946 ¹	417 374	311 195	467 070	–
Prognostiserad avgift för respektive år	5 549 331	5 695 185	5 921 690	6 139 272	6 325 420	6 501 493

¹ Fastställt av riksdag eller regering.

Anslaget omfattar statliga ålderspensionsavgifter för barnår rätt till personer med barn under 5 år (adoptivbarn utgör ett undantag och pensionsrätten för dem beräknas från det datum när föräldern/föräldrarna får omvårdnaden vilket kan leda till att barnets ålder förskjuts till 10-års-åldern).

Den statliga ålderspensionsavgiften består av två delar: preliminär avgift som baseras på den beräknade pensionsrätten för barnår och ett regleringsbelopp som täcker avvikelserna mellan det preliminära belopp som tagits ut och faktisk avgift. Regleringen äger rum tre år efter det att det preliminära beloppet tas ut.

Analys

För försäkrad förälder till små barn i åldern 0-4 år och/eller med adoptivbarn som inte uppnått 11-års åldern, fastställs det pensionsgrundande beloppet som det förmånligaste av följande tre beräkningsalternativ:

1. En utfyllnad till den enskildes pensionsunderlag året före barnets födelse/året då adoptivbarnet är i adoptivföräldrars vård.
2. En utfyllnad till 75 procent av den genomsnittliga pensiongrundande inkomsten för alla försäkrade under 65 år.
3. Ett fast belopp på ett inkomstbasbelopp.

Prognosen påverkas dels av antalsutvecklingen av barn i åldern 0-10 år, dels av utvecklingen av medelbelopp som beräknas i de olika beräkningsalternativen. Medelbeloppen påverkas i sin tur av timlöneutvecklingen, inkomstbasbeloppets utveckling och utvecklingen av den pensionsgrundande inkomsten.

Prognosen baseras på preliminära utfall för år 2009. Fördelningen mellan de tre beräkningsalternativen skiljer sig åt kraftigt jämfört med tidigare år. Fler får sin barnår rätt beräknad enligt något av de två utfyllnadsalternativen och färre enligt det tredje alternativet. Pensionsmyndigheten kommer att analysera det definitiva utfallet för 2009 så snart det blir tillgängligt.

Anslaget för år 2010, 5 279 miljoner kronor är fastlagt av regeringen/riksdag och eventuell avvikelse belastar anslaget tre år senare, år 2013, som ett regleringsbelopp. Prognosen visar på en kraftig avvikelse mellan prognostiserad och preliminär avgift.

2011-01-19

Även anslaget för år 2011, 5 345 miljoner kronor är fastlagt av regeringen/riksdag. En eventuell avvikelse belastar anslaget tre år senare, år 2014, som ett regleringsbelopp. Prognosen visar på en kraftig avvikelse mellan prognosticerad och fastlagd preliminär avgift.

Jämförelse med föregående prognos

I tabellen nedan görs en jämförelse med föregående prognos som lämnades till regeringen i oktober 2010.

Prognosjämförelse. Beloppen anges i 1000-tal kronor

	2012	2013	2014	2015
Föregående prognosbelopp	5 673 013	5 879 632	6 249 454	6 262 623
Överföring till/från andra anslag	–	–	–	–
Ändrade makroekonomiska antaganden	+13 613	+20 717	+24 648	+28 665
Volym- och strukturförändringar	+261 324	+253 510	+238 770	+210 205
Ny regel	–	–	–	–
Ändrat regleringsbelopp avseende tre år tidigare	+391 114	+296 608	+279 618	0
Övrigt	–	–	–	–
Differens mot förslag i budgetpropositionen	–	–	–	–
Ny prognos	6 339 064	6 450 467	6 792 490	6 501 493
Differens i 1000-tal kronor	+ 666 051	+ 570 835	+ 543 036	+ 238 870
Differens i procent	+11,7	+9,7	+8,7	+3,8

Ändrade makroekonomiska antaganden

Anpassning till de något förändrade antagandena om löner och inkomstbasbelopp har gjort att prognoserna ökat något.

Volym- och strukturförändringar

Prognoserna för respektive år har höjts kraftigt på grund av att medelbeloppen nu antas öka mer än enligt tidigare prognos främst beroende på hur medelbeloppen utvecklats mellan åren 2008 och 2009.

Ändrat regleringsbelopp avseende tre år tidigare

Som en följd av ändrade utgiftsprognoser för åren 2009 - 2011 beräknas regleringsbeloppen också öka under perioden 2012 -2014.

Ålderspensionssystemet vid sidan av statsbudgeten

Prognos. Beloppen anges i 1000-tal kronor

	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Pensioner från AP-fonderna	220 198 400	219 601 000	234 503 000	251 841 000	264 656 000	276 634 000
Övriga utgifter från AP-fonderna	2 590 000	2 479 000	2 668 000	2 684 000	2 757 000	2 841 000
Summa under utgiftstaket	222 788 400	222 080 000	237 171 000	254 525 000	267 413 000	279 475 000
Premiepensioner	1 412 300	2 158 000	3 105 000	4 381 000	6 096 000	8 317 000
Summa ålderspensionssystemet	224 200 700	224 238 000	240 276 000	258 906 000	273 509 000	287 792 000

De utgifter som redovisas i detta avsnitt omfattar den inkomstgrundade ålderspensionen, dvs. förmånerna tilläggspension, inkomstpension och premiepension. Dessa förmåner finansieras via AP-fonderna och premiepensionssystemet. Även AP-fondernas administrationskostnader, förvaltningsavgifter och kostnadsersättningar till Pensionsmyndigheten och Skatteverket m.fl. ingår i de utgifter som redovisas. Dessutom ingår överföringar av pensionsrätter till de europeiska gemenskaperna enligt lag (2002:125).

Utgifterna för de inkomstgrundade ålderspensionerna ingår inte i statsbudgeten. AP-fondernas utbetalningar och administrationskostnader m.m. redovisas ändå under statens utgiftstak. Premiepensionerna redovisas däremot inte under utgiftstaket.

Allra först i avsnittet redovisas två särskilda uppdrag i regleringsbrevet, prognoser för balanstalet och inkomstindex.

Prognoser för balanstalet och inkomstindex

Enligt regleringsbrevet för budgetåret 2011 avseende Pensionsmyndigheten ska prognoser lämnas för balanstalet och inkomstindex för 2012 – 2015.

Inkomstindex för ett år baseras på de senaste tre årens genomsnittliga reallöneförändringar samt förändringen av konsumentprisindex mellan juni året innan och juni två år innan. Inkomstindex år 2010 var 139,74 och år 2011 är inkomstindex 142,34, en ökning med 1,9 procent.

Pensionsmyndighetens prognoser baseras i stor utsträckning på antaganden från Konjunkturinstitutet. Pensionsmyndigheten gör denna gång ingen annan bedömning av utvecklingen av inkomstindex än vad som framgår av förutsättningarna från Konjunkturinstitutet. Antagandebilden finns i bilaga 2.

Beräkningen av balanstalet baseras på samma antaganden som utgiftsprognoserna. Därtill har också ett antagande gjorts för utvecklingen av aktiekurserna i Sverige och övriga länder som AP-fonden har medel placerade i, främst USA och EU-länder. Det är nödvändigt att göra ett sådant antagande för att kunna beräkna AP-fondens ställning och därmed balanstalet. Antagandet bör dock inte betraktas som en prognos eftersom det är behäftat med mycket stor osäkerhet, utan ska ses som ett beräkningsantagande. Även två alternativa antaganden har gjorts för kursutvecklingen för att illustrera hur detta antagande påverkar prognosen.

2011-01-19

Tabellen nedan redovisar de antaganden som gjorts för kursutvecklingen 2011 – 2013, balanstalet 2011 samt en prognos för balanstalet för 2012 – 2015. Något antagande om kursutvecklingen 2014 och 2015 behöver inte göras eftersom balanstalet för år 2015 baseras på utfallet för år 2013. I tabellen redovisas också prognosen för inkomstindex och balansindex för 2011 – 2015.

Det alternativ som benämns huvudalternativ har legat till grund för beräkningen av balansindex och därmed också utgiftsprognoserna för inkomstgrundad ålderspension, garantipension, änkepension och BTP.

	2011	2012	2013	2014	2015
Aktiekursernas utveckling, %					
Huvudalternativ	+5,0	+5,0	+5,0		
Optimistiskt alternativ	+15,0	+15,0	+15,0		
Pessimistiskt alternativ	-5,0	-5,0	-5,0		
Balanstalet, utfall och prognos					
Huvudalternativ	0,9549	1,0049	1,0204	0,9994	0,9965
Optimistiskt alternativ	0,9549	1,0049	1,0227	1,0048	1,0046
Pessimistiskt alternativ	0,9549	1,0049	1,0180	0,9940	0,9889
Inkomstindex	142,34	148,10	153,16	158,57	164,18
Balansindex, huvudalternativ	133,56	139,65	147,36	152,47	157,32

Balanstalet beräknas således bli 1,0049 år 2012 och 1,0204 år 2013 i huvudalternativet. År 2014 och 2015 beräknas balanstalet bli något lägre än 1,0.

Det blir ingen skillnad mellan alternativen år 2012 eftersom balanstalet 2012 baseras på utfallet år 2010. Inte heller 2013 blir skillnaden mellan de tre alternativen särskilt stor eftersom ett treårigt medelvärde för AP-fonden ingår i beräkningen. Alternativen skiljer sig åt för bara ett av dessa tre år. Skillnaden mellan alternativen blir större för åren därefter.

Balanstalet beräknas bli högre än 1,0 år 2012 och 2013. Detta skulle innebära att pensionerna dessa år blir uppräknade med mer än vad som motsvarar den vanliga följsamhetsindexeringen, dvs. förändringen av inkomstindex med avdrag för 1,6 procentenheter. År 2014 och 2015 är balanstalet åter lägre än 1,0 i två av alternativen vilket skulle innebära att pensionerna dessa år räknas upp med mindre än vad som motsvarar den vanliga följsamhetsindexeringen.

Jämfört med föregående anslagsuppföljning beräknas nu balanstalet bli högre 2012 – 2014. Detta beror bland annat på den positiva börsutvecklingen under hösten 2010. Därmed har prognosen för AP-fonden höjts. Även prognosen för avgiftstillgången har höjts från och med 2013 som en följd av ett höjt antagande för lönesummans utveckling. Å andra sidan antas inkomstindex bli högre från och med 2012. Detta har en höjande effekt på pensionskulden. Det har medfört att prognosen för balanstalet har sänkts för år 2015. De komponenter som ingår i beräkningen framgår av bilaga 4.

2011-01-19

Analys

Indexering

Alla inkomstpensioner samt tilläggspensioner efter 65 års ålder är följsamhetsindexerade. Detta innebär att pensionerna räknas om vid varje årsskifte med förändringen av inkomstindex efter ett avdrag på 1,6 procentenheter. Om balanseringen är aktiverad används ett så kallat balansindex i stället för inkomstindex.

Den relativt låga ökningen av inkomstindex samt balanseringen har sammantaget medfört att tilläggspensionerna över 65 år och inkomstpensionerna har indexerats ned med 4,3 procent i år. År 2012 beräknas dessa pensioner bli uppräknade med 2,9 procent, år 2013 med 3,9 procent, år 2014 med 1,8 procent och år 2015 med 1,6 procent. Genom att räkna bort effekten av förändringen av prisbasbeloppet kan ”real” förändring av inkomstpensionerna beräknas. Inkomstpensionerna beräknas minska ”realt” åren 2011, 2014 och 2015 men öka 2012 och 2013.

Tabellen nedan visar effekten av indexeringen 2011 – 2015. Förändringen för inkomstpension gäller också tilläggspension över 65 år. Med real förändring av inkomstpensionerna menas förändring av inkomstpensionerna där förändring av prisbasbeloppet dragits av.

	2011	2012	2013	2014	2015
Förändring av inkomstindex, %	+1,9	+4,0	+3,4	+3,5	+3,5
Balanseringseffekt	-4,5	+0,5	+2,0	-0,1	-0,3
Förändring av balansindex, %	-2,7	+4,6	+5,5	+3,5	+3,2
Nominell förändring av inkomstpensionerna, %	-4,3	+2,9	+3,9	+1,8	+1,6
”Real” förändring av inkomstpensionerna, %	-5,2	+0,6	+1,5	-0,8	-1,0

Utveckling av antal och medelbelopp

Utgifterna för de inkomstgrundade pensionsförmånerna ökade med 18 miljarder kronor år 2009 och med 3 miljarder kronor år 2010. År 2011 beräknas utgifterna öka med endast 0,1 – 0,2 miljarder kronor. Under åren därefter beräknas utgifterna öka med knappt 16 miljarder kronor per år i genomsnitt. Variationerna förklaras huvudsakligen av indexeringen av pensionerna.

Frånsett de variationer som orsakas av indexeringen ökar utgifterna för de inkomstgrundade ålderspensionerna. Utgiftsökningen beror på ett ökat antal ålderspensionärer, att en allt större andel av pensionärerna har inkomstgrundad ålderspension och att medelpensionen ökar eftersom nytillkommande pensioner i genomsnitt är högre än pensionerna i beståndet.

Antalet med inkomstgrundad pension är ungefär detsamma som antalet med inkomstpension med tillägg för dem som är födda 1937 eller tidigare och har tilläggspension. Då bortses från dem som endast har premiepension. I december 2010 var antalet med inkomstgrundad pension enligt denna definition 1 776 000. I december 2015 beräknas detta antal ha vuxit till 2 039 000. Antalet tilläggspensioner var 1 774 000 i december 2010, dvs. något färre än antalet med inkomstgrundad ålderspension. I december år 2015 beräknas antalet tilläggspensioner vara 2 029 000, dvs. 10 000 färre än antalet med inkomstgrundad pension. De som fyller 61 år 2015 har inte rätt till någon tilläggspension.

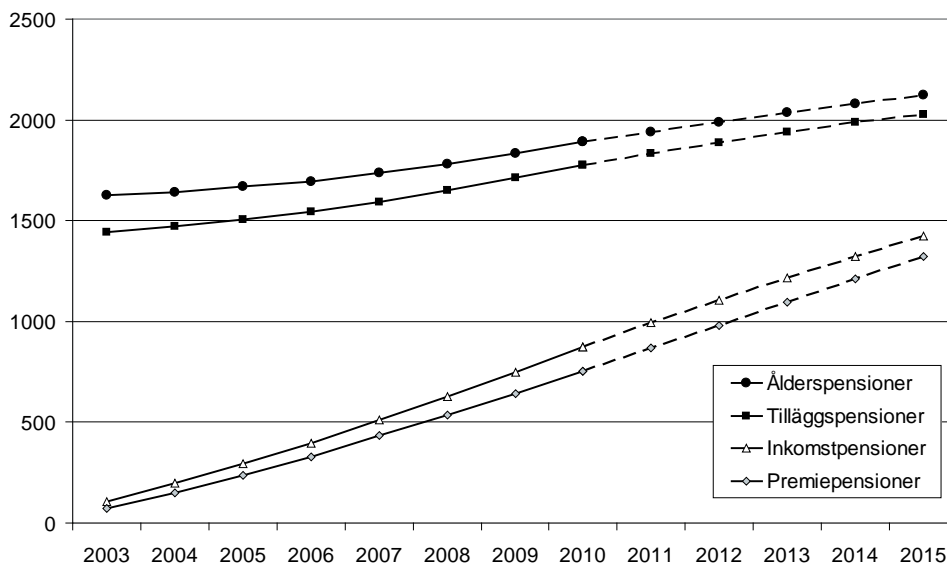
2011-01-19

Antalet inkomstpensioner var 874 000 i december 2010 och beräknas bli 1 423 000 i december 2015. Orsaken till den kraftiga ökningen är att allt fler födelseårgångar får rätt till denna förmån.

Antalet premiepensioner är fortfarande färre än antalet inkomstpensioner trots att ungefär 18 000 personer under 65 år endast har premiepension. Det finns mer än 100 000 pensionärer över 65 år med inkomstpension som ännu inte har tagit ut premiepension. I några fall har de inte heller rätt till premiepension. Under några månader hösten 2010 ökade antalet premiepensioner i något raskare takt än antalet inkomstpensioner vilket var en förändring jämfört med tidigare. Å andra sidan var ökningen i december 2010 av antalet premiepensioner lägre än tidigare år. Detta beror på ett minskat antal med *endast* premiepension jämfört med åren innan. Antalet premiepensioner var 755 000 i december 2010 och beräknas bli 1 323 000 i december 2015.

Diagrammet nedan visar hur antalet inkomstgrundade ålderspensioner har utvecklats sedan 2003 och hur antalet beräknas fortsätta att öka. Dessutom redovisas antalet ålderspensioner totalt (inklusive personer med endast garantipension).

Antal ålderspensioner samt antal tilläggspensioner, inkomstpensioner och premiepensioner i december, 1 000-tal

En orsak till att antalet inkomstgrundade ålderspensioner har ökat är att antalet med tidigt uttag av ålderspension har ökat kraftigt. År 2009 skedde dock en uppbromsning. Antalet och andelen 61-åringar med inkomstpension blev lägre 2009 jämfört med 2008. Andelen sjönk ytterligare något 2010. Antalet inkomstpensioner under 65 år ökade ändå eftersom antalet 63- och 64-åringar med inkomstpension ökade relativt kraftigt.

Den tabell som följer nedan visar hur andelen 61-åringar med inkomstpension har utvecklats och vilken bedömning som har gjorts för kommande år. Denna bedömning har stor inverkan på prognosen över det totala antalet med tidigt uttag.

2011-01-19

Andel 61-åringar med inkomstpension, % (bas: antal 61-åringar i befolkningen)

	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011-2015
Kvinnor	2,6	3,1	3,8	4,4	5,8	6,3	5,7	5,6	5,7
Män	4,7	5,4	6,3	6,6	7,4	7,7	7,6	7,3	7,5

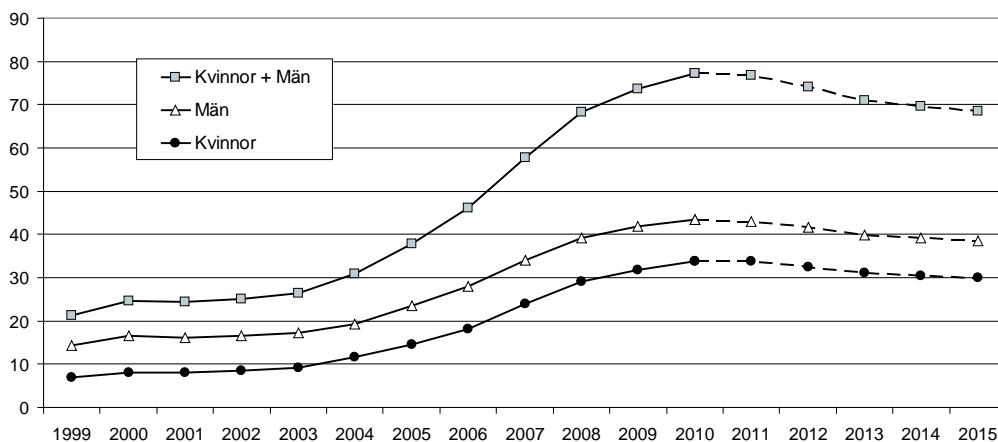
Det kan finnas flera skäl till att en person väljer att ta ut sin ålderspension före 65 års ålder. Några exempel:

- En del väljer att sluta att förvärvsarbeta helt eller delvis före 65 års ålder. De väljer att i stället få sin försörjning från ålderspension, kanske i kombination med tjänstepension.
- En del tar ut sin ålderspension tidigt och placerar pensionsbeloppet i kapitalförsäkringar eller på annat sätt samtidigt som de fortsätter att förvärvsarbeta.
- En del personer med sjukersättning kompletterar sjukersättningen med ålderspension.
- En annan grupp kan vara personer som är arbetslösa och inte har rätt till arbetslöshetsersättning och därför påbörjar sitt pensionsuttag tidigt.

Som framgår av tabellen ovan bedöms andelen 61-åringar med inkomstpension bli något högre 2011 jämfört med 2010. För åren därefter har andelen antagits vara konstant. Dessa antaganden är dock mycket osäkra. Under det första halvåret 2010 tenderade andelen 61-åringar med ålderspension att bli betydligt lägre än åren innan men denna utveckling bröts under det andra halvåret. Detta kan dock vara tillfälligt.

Pensioneringsbeteendet kan ha påverkats av till exempel den kraftiga konjunkturdgången 2008, den högre arbetslösheten, balanseringen och de därmed sänkta inkomstpensionerna samt vissa regeländringar inom skattelagstiftningen och sjukförsäkringen.

Det diagram som följer visar antal inkomstpensioner (före 2004 tilläggs pensioner) som har betalats ut till pensionärer under 65 år sedan 1999 samt en prognos till 2015.

Antal personer i december med tidigt uttag av inkomstpension (före 2004 tilläggs pension), 1 000-tal

Antalet personer som senarelägger pensionsuttaget till efter 65 år har också ökat relativt kraftigt de senaste åren. Detta antal förväntas fortsätta att öka. Det är dock

2011-01-19

fortfarande färre personer som tar sent uttag än tidigt uttag av ålderspension. De flesta som väljer sent uttag skjuter bara upp pensionsuttaget högst något eller några år. Därför har tidigt uttag större effekt på utgifterna än sent uttag.

Medelbeloppen för inkomstpension och premiepension beräknas öka kraftigt, vilket bland annat beror på den så kallade tjugondelsinfasningen av dessa förmåner. Tidigare års reallönstillväxt bidrar också till att varje tillkommande födelseårgång med ålderspension beräknas ha en högre genomsnittlig pensionsbehållning än föregående. Medelbeloppet för inkomstpension påverkas också av indexering. Medelbeloppet för premiepension ökar beroende på att nya ålderspensionärer har kunnat arbeta in premiepensionsrätt under fler år än tidigare födelseårgångar. Medelbeloppet för premiepension påverkas även av börsutvecklingen med mera. Medelbeloppet för inkomstpension beräknas öka med mellan 3 och 11 procent per år 2011 – 2015. Medelbeloppet för premiepension beräknas öka med ungefär 25 – 30 procent per år.

Medelbeloppet för tilläggspension beräknas minska varje år trots indexuppräknningar de flesta åren. Tjugondelsinfasningen medför att varje ny födelseårgång med ålderspension får en allt lägre tilläggspension i genomsnitt. Medelbeloppet påverkas också av att beståndet ålderspensionärer förändras. De som avlider har ofta färre intjänandeår jämfört med dem som tillkommer vilket har en höjande effekt på medelbeloppet.

År 2011 beräknas 78,8 procent av utbetalningarna utgöras av tilläggspension, 20,2 procent av inkomstpension och 1,0 procent av premiepension. År 2015 beräknas tilläggspensionens andel ha minskat till 64,0 procent. Inkomstpension beräknas då utgöra 33,1 procent av utbetalningarna och premiepension 2,9 procent. Under hela prognosperioden kommer således tilläggspension att stå för merparten av utgifterna för inkomstgrundad ålderspension. Detta beror på att personer födda 1937 eller tidigare bara har rätt till denna förmån och att de som är födda något av åren 1938 – 1953 också har rätt till tilläggspension, dock i minskande omfattning.

2011-01-19

Jämförelse med föregående prognos

I tabellen nedan görs en jämförelse med föregående prognos som lämnades till regeringen i oktober 2010.

Prognosjämförelse. Beloppen anges i 1000-tal kronor

	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Föregående prognosbelopp	224 193 000	224 407 000	239 218 000	256 981 000	271 524 000	287 230 000
Varav utgifter under utgiftstaket	222 782 000	222 271 000	236 042 000	252 416 000	265 060 000	278 336 000
Ändrade makroekonomiska antaganden	0	0	+1 443 000	+2 546 000	+2 810 000	+1 518 000
Volym- och strukturförändringar	+14 400	-173 000	-326 000	-470 000	-490 000	-416 000
Ny regel	-	-	-	-	-	-
Förändring av överföringar till EG	-7 000	-5 000	-5 000	-5 000	-6 000	-6 000
Förändring av administrationskostnader	-1 000	-13 000	+17 000	+38 000	+39 000	+43 000
Ny prognos utgifter under utgiftstaket	222 788 400	222 080 000	237 171 000	254 525 000	267 413 000	279 475 000
Förändrad prognos för premiepensioner	+1 300	+22 000	-71 000	-184 000	-368 000	-577 000
Ny prognos	224 200 700	224 238 000	240 276 000	258 906 000	273 509 000	287 792 000
Differens i 1000-tal kronor	+7 700	-169 000	+1 058 000	+1 925 000	+1 985 000	+562 000
Differens i procent	+0,0	-0,1	+0,4	+0,7	+0,7	+0,2

Ändrade makroekonomiska antaganden

Inkomstpension och tilläggspension påverkas främst av inkomstindex. Om balanseringen är aktiverad påverkas dessa pensioner av balansindex i stället för inkomstindex. Tilläggspension påverkas även av prisbasbeloppet.

Jämfört med föregående anslagsuppföljning har balansindex höjts för åren 2012 – 2015. Även prisbasbeloppet har höjts för dessa år.

Volym- och strukturförändringar

Antalet ålderspensionärer med inkomstpension och tilläggspension har höjts något för alla prognosår. Medelbeloppet har däremot sänkts, bortsett från indexförändringar.

Förändring för överföringar till EG

Prognosen för överföringar till EG:s tjänstepensionssystem har sänkts.

Förändring för administrationskostnader

Prognosen för AP-fondernas kostnadsersättningar har sänkts något för 2011 men höjts för åren därefter. Övriga administrationskostnader har bara ändrats marginellt.

Förändrad prognos för premiepensioner

Prognosen för antalet premiepensioner har sänkts något 2011 – 2014 men höjts något 2015 jämfört med beräkningen till föregående anslagsuppföljning. Prognosen för medelbeloppet har höjts för 2011 men sänkts för åren därefter.